

Slovo k povzbuzení na neděli 8. listopadu 2020, na 32. neděli v mezidobí – A
Biblická čtení: Mdr 6,12-16; Ž 63; 1Sol 4,13-18; Mt 25,1-13

Milé sestry, milí bratři,

jak se blíží konec liturgického roku a začátek toho dalšího – za dva týdny máme již slavnost Krista Krále a týden poté první neděli adventní, tak biblická čtení při mších svatých pomalu ale jistě začínají zacilovat naši duchovní pozornost, tedy naši mysl a kéž by i srdce na témata vpravdě eschatologická, respektive apokalyptická. Na taková, která odhalují tajemství (to je pravý význam slova *apokalypsis*, „odhalení věcí skrytých“) týkající se posledních věcí (to je zase významem slova *eschata*, „poslední věci“), konce světa, Kristova druhého příchodu a posledního soudu. A také tajemství vztahující se na konec našeho vlastního života, na naši smrt, tedy na chvíli, až se naše duše oddělí od těla a přijde před Boží soukromý soud. Letos je tato eschatologická apokalyptika biblických čtení umocněna ještě navíc časem končícího „dušičkového týdne“, časem modliteb za zemřelé a návštěv hřbitovů. A především skutečností, že se spolu s celým světem nacházíme v opravdu těžké době nynější pandemie se všemi jejími nebezpečími, omezeními a těžkostmi, se smrtí a bolestí, které také přináší.

Ve druhém čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Soluňanům máme před sebou našťestí velmi útěsná slova. Hovořila o údělu těch Kristových přátel, kteří již prošli smrtí: Nemusíme pro ně truchlit jako ti, kteří nemají naději, protože zemřeli, kteří umírají v Pánu, zůstávají s ním spojeni na věčnosti a v blaženosti očekávají konečné dozvzkříšení těla, ke kterému dojde při Kristově druhém příchodu na konci světa. Pak úryvek pokračoval pasáží o těch, kteří se ho dočkají zde na zemi, nicméně s tím, že v konečném údělu Kristových věrných pak nebude rozdíl. A my se snad můžeme odvážit doufat, že podobně Pavlova útěsná slova platí i o těch spravedlivých, kteří Krista, Boha nějak milovali, aniž ho znali, aniž ho třeba mohli poznat.

V evangelijním úryvku zaznělo jedno ze tří velkých a krásných podobenství z pětadvacáté kapitoly Matoušova sepsání, jedno ze tří podobenství o konci života a světa, o posledním soudu. Konkrétně jsme dnes slyšeli první z nich: o deseti pannách, o pěti prozíravých a pěti pošetilých.

Toto evangelijní podobenství bylo předznamenáno překrásným úryvkem z deuterokanonické starozákonní knihy Moudrosti (deuterokanonické znamená doslova „druhokanonové“ neboli „druhoseznamové“. tedy jedné z těch několika biblických knih, kterou za součást Starého zákona považovaly především židovské komunity žijící mimo Palestinu): Zůstat bdělým, čekat pokorně na příchod Pána a především snažit se nasbírat olej Boží milosti, lásky a dobrých skutků do zásoby, a to i pro případ pozdějšího usnutí, v tom spočívá pravá moudrost, ta Boží, převyšující chytráctví světa. Možná tak nějak můžeme souvislost mezi těmito dvěma čtením číst.

Jak si tuto pravou moudrost nějak konkrétně představit, o tom je nejen dnešní první čtení, ale vlastně celá kniha Moudrosti. Jak víme, je to jedna z nemladších, ne-li úplně nejmladší starozákonní kniha, a proto reflektuje (a samozřejmě především pak živí a ještě více prohlubuje) již velmi zralou starozákonní víru.

Moudrost (hebrejsky *mášál* anebo *chokmá*, řecky *sofia*), jak je v této knize vyzpívána, má krásné vlastnosti: Ač je v očích starozákonního svatopisce stvořená, přesto je nějak božská, u Boha byla totiž dříve, než on stvořil svět, Bůh si s ní hrál ještě před stvořením světa. Světu moudrost dává jeho řád, Boží řád, neboť ona, Boží moudrost, je strůjkyní všeho. Člověku je dáno Boží moudrost hledat a mít na ní podíl, moudrost se chce nechat člověkem nalézt, sedí u jeho dveří, touží, aby ji člověk našel a sáhl po ní, nechal se jí naplnit. Když to učiní, stává se moudrost jeho největším pokladem, neboť dává člověku rozeznat dobro od zla, činí z lidí Boží přátele a uvádí je do Boží blízkosti. Tak krásná a tak velkolepá je už starozákonní moudrost, moudrost Boží nabídnutá člověku...

Není proto divu, že již úplně nejranější křesťanská exegeze, křesťanská interpretace Starého zákona v této moudrosti spatřila ještě mnohem víc než jen Boží projev. Rozpoznala v ní přímo „stopu“ Syna, především pro její preexistenci (že byla dříve, než byl stvořen svět), anebo také „stopu“ Ducha svatého, a to pro její vlastnosti. Zároveň raně křesťanská teologie pochopila, že tato Boží moudrost je vlastně i onou moudrostí, o které tak ráda mluvila již pohanská antická filozofie jako o moudrém řádu světa, který je odrazem a odleskem řádu božího. Moudrost má v tomto vnímání blízko ke „slovu“ (řecky *logos*) anebo „řádu“ (řecky *arché*), což byly také velké pojmy antického vnímání světa. *Sofia*, *arché* či *logos* jsou pojmy označujícími dobrý řád světa, řád nesoucí v sobě cosi vpravdě božského a konkrétno transcendentního. V křesťanském uchopení jsou pak dobré tvary stvoření, konkrétní tvary dobra vlastně „stopou“ Syna a živoucí síla dobrého a především život jako takový zase „stoupou“ Ducha svatého.

V křesťanském chápání je tedy Boží moudrost nestvořená, je Boží, je Synem, nakolik preexistuje a je strůjkyní všeho, anebo Duchem svatým, nakolik vše proniká a všemu dává život. Je Boží láskou vylitou do světa. Moudrost zářící ze stvoření a ještě více ze Starého zákona je tak stopou, působením Syna a Ducha, i když jako taková v moudrosti světa a Starého zákona ještě nebyli lidmi poznáváni. K tomu mohlo dojít až ve světle Zákona nového. O takovouto moudrost má člověk usilovat, o nic, o nikoho menšího než o Boha samého... Zůstat bdělým a nabírat olej do zásoby, tedy hledat moudrost a usilovat o ni, pak nemůže být nic jiného než vlastně hledání Boha a usilování o Boha, o jeho přítomnost v našem srdci i v celém našem životě, o Boha jako Moudrost, je to hledání Pána Ježíše a Ducha svatého.

V praxi to znamená asi následující: Ve všem Boha-Otce a jeho dvě „ruce“, Syna a Ducha prostě hledat a nacházet. Při všem svém jednání dát „prostor“ Bohu, neustále s ním komunikovat, jakoby ve všem a při všem „stál“ vedle nás, respektive v nás samotných. Znamená to vše se snažit nějak s Bohem konfrontovat, například se ptát, zda a nakolik je v tom či onom přítomen, zda je něco dobré a Boží moudrostí proniknuté, zda to či ono by učinil na našem místě Pán Ježíš, být citlivý na to, k čemu nás vede vanutí Božího Ducha.

Prostě ve veškerém svém smýšlení, především ve veškerém svém rozhodování, chtít kontakt s Bohem, o všem přemýšlet a o všem se rozhodovat s Bohem, s Pánem Ježíšem. Věnovat mu vždy aspoň část své pozornosti (která je zrovna „volná“, i když se na něco soustředíme), komunikovat o všem s ním, prostě jakoby „stál“ ve všem s námi, což on v síle Ducha také je. Činit tak stále, stále mít „prostor“ ve své mysli a svém srdci pro Boha na způsob „ustavičné modlitby“. Činit tak zvláště ve chvílích intenzivnější modlitby, zejména časně z rána, než se pustíme do světa, protože právě tehdy nám moudrost nejraději «sedí u dveří»...

Každému z nás je jasné a již to také bylo mnohokrát řečeno, že nynější doba je vpravdě bezprecedentní, tedy bez předcházející podobné zkušenosti, a že proto mnohé naše jednání je v této situaci více nebo méně prototypické, bez předcházejících archetypů, osvědčených vzorců jednání. Zároveň je to doba, kdy my i celý svět si mnohem intenzivněji uvědomujeme svou křehkost, zranitelnost, ohroženost i celkovou pomíjivost tohoto světa a všeho pozemského.

Právě tento „terén“ by nás měl přimět k hledání Boží moudrosti, protože ona nám dává naději rozlišit, co je dobré a důležité a co je zlé a nepodstatné, co máme anebo nemáme nyní dělat. A protože je opravdu Boží, je přítomností Syna i Ducha, dodává nám naději na věčnost, protože sama je věčná a nás i celý svět k blažené věčnosti chce dovést.

«Vždyť sama (moudrost) obchází a hledá ty, kdo jsou jí hodni..., sedí (jim) u dveří..., na cestách se jim ukazuje s přízní a při každé myšlence jí vychází vstříc». Vtělením Pána Ježíše jsou Moudrosti hodni všichni lidé, jde jen o to, aby, abychom se jí všichni otevřeli... S vědomím, že ona opravdu «dává se nalézt těmi, kdo ji hledají».